

Exam. Code : 103204

Subject Code : 1174

B.A./B.Sc. 4th Semester

PHILOSOPHY

Opt. (ii) Inductive Logic & Social Philosophy

Time Allowed—Three Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Candidates are required to attempt **ONE** question each from the Section A, B, C and D of the question paper and the entire Section E.

SECTION—A

1. What is Induction ? What are the characteristics of Induction ? 15
2. What is Hypothesis ? What are the uses of Hypothesis ? 15

SECTION—B

3. What is the definition, nature and scope of Indian Logic ? 15
4. Discuss Anumana as a source of knowledge in Nyaya Darshan. 15

SECTION—C

5. What is Democracy ? What are the salient features of Democracy ? 15
6. Explain the concepts of Swaraj and Sarvodaya in Gandhism. 15

SECTION—D

7. Discuss Divorce as a Social Problem. 15
8. What do you understand by Gender Discrimination ? What are the causes of Gender Discrimination ? 15

SECTION—E (Compulsory)

9. Answer all the following **TEN** short answer type questions : 4×10=40
(a) What is Cause ?

- (b) What is Mills' concept of Plurality of causes ?
- (c) What is Nyaya Syllogism ?
- (d) What is Aristotelian Syllogism ?
- (e) What do you understand by Vyapti ?
- (f) Do you agree with Capital Punishment ?
- (g) Can Corruption be eradicated ?
- (h) Can dowry be eradicated ?
- (i) What is the concept of Justice in Sikhism ?
- (j) What is Deduction ?

(PUNJABI VERSION)

ਨੋਟ :—ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਏ ਅਤੇ ਸ ਤੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਭਾਗ ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਆਗਮਨ ਕੀ ਹੈ? ਆਗਮਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ? 15
2. ਉਪਕਲਪਨਾ ਕੀ ਹੈ? ਉਪਕਲਪਨਾ ਦੇ ਖਾਭ ਕੀ ਹਨ? 15

ਭਾਗ—ਅ

3. ਭਾਰਤੀ ਤਰਕ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਸਵਰੂਪ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਕੀ ਹੈ? 15
4. ਨਿਆਏ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝ ਵਜੋਂ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਭਾਗ—ਏ

5. ਲੋਕਤੰਤਰ ਕੀ ਹੈ? ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15
6. ਗਾਂਧੀ-ਮਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵਰਾਜ ਅਤੇ ਸਰਵੋਦਿਆ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15

7. ਤਲਾਕ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਵਜੋਂ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
8. ਲਿੰਗ ਭੇਦ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਲਿੰਗ ਭੇਦ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ? 15

ਭਾਗ—ਹ (ਲਾਜ਼ਮੀ)

9. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਾਰੇ ਦਸ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :
4×10=40

- (ੳ) ਕਾਣਕ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- (ਅ) ਮਿਲ ਦਾ ਬਹੁਕਾਰਣਵਾਦ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀ ਹੈ?
- (ੲ) ਨਿਆਏ ਨਿਆਂਵਾਕ (NYAYA SYLLOGISM) ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- (ਸ) ਅਰਸਤੂ ਦਾ ਨਿਆਂਵਾਕ (ARISTOTELIAN SYLLOGISM) ਕੀ ਹੈ?
- (ਗ) ਵਿਆਪਤੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- (ਕ) ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਖਾਣੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ?
- (ਖ) ਕੀ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- (ਗ) ਕੀ ਦਹੇਜ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- (ਘ) ਸਿੱਖ-ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀ ਹੈ?
- (ਙ) ਨਿਗਮਨ ਕੀ ਹੈ?

(HINDI VERSION)

ਨੋਟ :— ਭਾਗ ਕ, ਖ, ਗ ਐਰ ਘ ਸੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਯੇ। ਭਾਗ ਙ ਅਨਿਗਰਯ ਹੈ।

ਭਾਗ—ਕ

1. ਆਗਮਨ ਕਯਾ ਹੈ ? ਆਗਮਨ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ ਕਯਾ ਹੈਂ ? 15
2. ਤਪਕਲਪਨਾ ਕਯਾ ਹੈ ? ਤਪਕਲਪਨਾ ਕੇ ਲਾਭ ਕਯਾ ਹੈਂ ? 15

भाग—ख

3. भारतीय तर्कशास्त्र की परिभाषा, स्वरूप और क्षेत्र क्या हैं ?
15
4. न्याय दर्शन में अनुमान की ज्ञान के एक स्रोत के रूप में चर्चा करो।
15

भाग—ग

5. प्रजातंत्र क्या है ? प्रजातंत्र की मुख्य विशेषताएं क्या हैं ?
15
6. गाँधीमत के अनुसार स्वराज और सर्वोदय का वर्णन करो।
15

भाग—घ

7. तालाक की एक सामाजिक समस्या के रूप में चर्चा करो।
15
8. लिंग-भेद के बारे में आप क्या समझते हैं ?
15

भाग—ङ (अ.नेवार्थ)

9. निम्नलिखित दस प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में दें : $4 \times 10 = 40$
- (क) कारण क्या है ?
- (ख) मिल का बहुकारणवाद का विचार क्या है ?
- (ग) न्याय सिलोजिज़म (NYAYA SYLLOGISM) क्या है ?
- (घ) अरस्तु का सिलोजिज़म (ARISTOTELIAN SYLLOGISM) क्या है ?
- (ङ) व्याप्ति से आप क्या समझते हो ?
- (च) क्या आप मृत्युदंड के विचार से सहमत हो ?
- (छ) क्या भ्रष्टाचार को खत्म किया जा सकता है ?
- (ज) क्या दहेज को खत्म किया जा सकता है ?
- (झ) सिक्ख-मत में न्याय का विचार क्या है ?
- (ञ) निगमन क्या है ?